

Kouřové clony a přísloví

Nikdo nepochybuje o tom, že dnešní situace není jednoduchá. Řadě lidí jde o život, mnohým o zdraví, eventuálně o existenci a všem se nám výrazně změnil život, i když doufáme, že je to jen dočasné. Mnozí z nás si také uvědomili, že svoboda není jen nějaká filozofická kategorie, ale cosi velmi fyzického, přičemž nedostatek velmi prostých svobod může učinit z našeho života něco velmi nepříjemného. Ale něco se přece jen nezměnilo – právní předpisy stále platí a omezení lze aplikovat jen v souladu s právem.

V souvislosti s mediálními prezentacemi, které jsme mohli během pandemie sledovat, jsem si musel vzpomenout na citát z díla J. A. Komenského: „Nevěřte všemu, co se vám k věření předkládá: zkoumejte vše a přesvědčujte se sami.“ Jsem rád, když si veřejní činitelé najdou i v těžkých dobách čas, aby pečlivě sladili roušku s kapesníčky v kapse módního saka nebo doladili atmosféru akčním červeným svetrem, ale měli by říkat buď pravdu anebo přiznat, že nevědí. Jinak to působí jako kouřová clona, která má něco zakrýt. Říká se, že „nevědomost hříchu nečiní“, ale pro státní úředníky to opravdu platit nemůže.

Prohlášení, že nikdo nemohl tušit, že přijde pandemie a jak bude rozsáhlá a nebezpečná, je poněkud nepřesné. Snad to může platit o nás, řadových občanech, ale státní správa je povinna podobné věci předpokládat, a dokonce mít pro takové případy – nejlépe v červených deskách – zpracovaný plán pro pandemie, přírodní katastrofy od povodní nebo sucha až po planetární srážky, války, nepokoje a podobně. A měla by mít nejen plán, ale i připravený takový úřední postup, aby byl v souladu s právem. Pokud plán nemá, nebo podle něj nepostupuje, je to určitě špatně a jistě by bylo zajímavé vědět, kdo za to nese zodpovědnost. Ne obecně, ale osobně. Je totiž možné, že pokud by státní správa měla opravdu připravený plán a postupovala podle něj, možná by bylo obětí méně.

Je jistě opatrné zakázat v určité situaci určité činnosti a omezit například některá podnikání. Jenže pokud tak stát učiní, nemůže náklady na to přenést na osoby, kterým jejich podnikání zakázal. A pokud státní úředník dokonce v pozici ministra prohlásí, co stát bude hradit nebo nebude hradit, je to rozhodně minimálně předčasné. Onen úředník by měl říci spíše, co je stát ochoten hradit dobrovolně, protože o tom, co stát nakonec hradit bude nebo nebude, rozhodne v některých případech určitě až soud. A pokud nějaká státní úřednice prohlásí, že tím či oním nebude možné prokazovat případné nároky, tak je třeba poznamenat, že jí to nepřísluší, protože o tom samozřejmě vůbec nerozhoduje. Takže třeba „Mluvití stříbro, mlčeti zlato“?

Nebudu posuzovat, zda bylo dobře, že někteří advokáti podali trestní oznámení na vládní funkcionáře a žaloby směřující k neplatnosti některých vládních zakázů a jak to učinili. Nicméně se ukázalo, že státní orgány skutečně postupovaly chybně (za což také někdo nese zodpovědnost). A také jsem přesvědčen, že každý občan má právo se obrátit s jakýmkoliv nárokem na nezávislý soud a pokusit se svůj nárok prokázat jakýmkoliv procesně přípustnými prostředky, a to bez ohledu na to, zda se to někomu líbí nebo nelíbí. Dopisy některých občanů, kteří se proti tomuto právu staví, mi tak trochu připomněly doby, kdy se proti Chartě 77 vymezovali rozhořčení občané, kteří hlasitě požadovali klid na práci, narušovaný „ztroskotanci a zkrachovanci“.

Nepochybuji o tom, že řada občanů, kteří v důsledku vládních opatření utrpěli ztráty, které jim stát nebude chtít kompenzovat, se pokusí na státu kompenzaci soudně uplatnit. Ne proto, že se nějakí

advokáti chtějí zviditelnit, ale protože je to jejich právo. Na rozdíl od některých státních úředníků neumím předvídat, jak to u soudu dopadne, protože u soudu to vždycky může dopadnout všelijak, ale právo to zkusit má každý. Ostatně „Líná huba, holé neštěstí“.

Doufejme, že se naše vláda poučí a začne situaci řešit trochu rozumněji. Chlubit se úspěšnou bitvou s COVID-19 je trochu předčasné. Ne, nemáme vyhráno, na COVID-19 žádný lék dosud není a chytrá karanténa, sledování všech všude a razantní posilování pravomocí exekutivy samo o sobě nic nevyřeší. Současný boj s pandemií občas připomíná tak trochu nějaký z dílů o Patovi a Matovi, nebo přísloví: „Když to nejde po dobrém, dělej to násilím. Jestliže se to ulomí, šlo o vadnou součástku.“ Nicméně pokud se jedná o akty vládnutí, navíc spojené s dlouhodobým omezením řady občanských svobod, je to dost na pováženou. Protože „Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.“

JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb,
advokát a nezávislý rozhodce,
člen představenstva České advokátní komory

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 2/2020.

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)